

Spis treści

Zagadnienia wprowadzające	9
1. Określenie i uzasadnienie wyboru problemu badawczego	10
2. Cel pracy i główne wątki problemowe	25
3. Uzasadnienie struktury pracy oraz metody badawcze	30

ROZDZIAŁ I

Geneza i ewolucja amerykańskiej idei godności człowieka do roku 1942 37

1. Normatywne ślady idei godności człowieka w początkach pierwszej nowożytnej demokracji liberalnej	37
1.1. Pierwsze akty prawne republiki amerykańskiej: Konstytucja i Karta Praw oraz orzecznictwo Sądu Najwyższego	41
1.2. Tomasz Paine i koncepcja naturalnej godności człowieka (<i>natural dignity of man</i>)	47
1.3. Równe stworzenie (<i>equal creation</i>) człowieka jako ekwiwalent idei godności człowieka w doktrynie Tomasza Jeffersona	54
1.4. Wrodzona godność człowieka (<i>native dignity</i>) jako źródło państwa w poglądach Jamesa Wilsona	67
2. Normatywne ślady idei godności człowieka w prawie i orzecznictwie w wieku XIX i 1. poł. XX	74
2.1. Akty prawne i polityczne w kontekście walki z niewolnictwem i dyskryminacją rasową	74
2.2. Godność obywatelska i humanitaryzm Francisa Liebera. Godność człowieka w czasach wojny	77
2.3. Idea godności człowieka w doktrynie abolicjonistycznej na przykładzie poglądów Fredericka Douglassa	82
2.4. Idea godności człowieka jako element emancypacji kobiet	85
2.5. Regres znaczenia idei godności człowieka w kontekście walki z niewolnictwem i dyskryminacją rasową w orzecznictwie Sądu Najwyższego do roku 1942	90
2.6. Odwołania do idei godności człowieka w pozostałych kontekstach prawnych w orzecznictwie Sądu Najwyższego do roku 1942	99

ROZDZIAŁ II

Karta Praw a idea godności człowieka w orzecznictwie Sądu Najwyższego w latach 1943–2015	111
1. U progu epoki godności człowieka (1943–1949)	111
1.1. Zwiastuny godności człowieka – przeciw nadużyciom przy egzekwowaniu prawa karnego	112
1.2. Skutki nierówności ekonomicznych i rasowych oraz walka z określonymi formami dyskryminacji	121
1.3. Ograniczenie praw obywatelskich obywateli pochodzenia japońskiego oraz osądzenie japońskich zbrodniarzy wojennych	124
2. Prawo do milczenia podejrzanego (V poprawka)	131
3. Prawo do ochrony prywatności oraz zakaz przeszukania bez zgody sądu (IV poprawka)	146
4. Ochrona przed okrutnym traktowaniem (VIII poprawka)	164
4.1. Godność człowieka jako wartość definiująca istotę kary okrutnej i wymyślnej	165
4.2. Sprawiedliwa odpłata za popełnione przestępstwo a godność człowieka w kontekście konstytucyjności kary śmierci	175
5. Prawo do reprezentowania samego siebie przed sądem (VI poprawka)	197
6. Konflikt oraz synergia idei godności człowieka i wolności słowa (I poprawka)	202

ROZDZIAŁ III

Klauzule sprawiedliwego procesu i równej ochrony praw XIV poprawki a idea godności człowieka w orzecznictwie Sądu Najwyższego w latach 1943–2015	208
1. Argumentacja oparta na idei godności człowieka w walce z segregacją rasową	208
2. Socjalny aspekt idei godności człowieka. Klauzula sprawiedliwego procesu w postępowaniu administracyjnym	220
3. Prawo do śmierci z godnością	224
4. Prawo do ochrony życia prywatnego	244
4.1. Idea godności człowieka jako uzasadnienie prawa do przerywania ciąży	245
4.2. Wieloznaczność idei godności w kontekście legalizacji związków jednopłciowych	252
5. Incydentalne konteksty prawne powiązane z klauzulami XIV poprawki	271

ROZDZIAŁ IV

Idea godności człowieka we współczesnej amerykańskiej doktrynie prawa	276
1. Wprowadzenie	276
2. Powojenna debata nad wpływem prawnomiędzynarodowej idei godności człowieka na amerykański system ochrony praw obywatelskich	279
3. <i>Human dignity in action</i> . Idea godności człowieka jako fundament amerykańskiego systemu politycznego w myśli sędziego Williama J. Brennana	284

4. Pierwsze próby definiowania i typologii amerykańskich koncepcji godności człowieka	298
5. Najnowsze typologie amerykańskich koncepcji idei godności człowieka	316
5.1. Godność człowieka jako wartość leżąca u podstaw ośmiu roszczeń konstytucyjnych w teorii Maxine D. Goodman	316
5.2. Dwie koncepcje godności w teorii Erin Daly	322
5.3. Trzy koncepcje godności człowieka w teorii Neomi Rao	325
5.4. Cztery koncepcje godności w teorii Rexa D. Glensy'ego	332
5.5. Pięć koncepcji godności w teorii Leslie M. Henry	339
Zakończenie	348
Literatura	357
Indeks osób	379
Summary: The Idea of Human Dignity in Supreme Court of the United States of America Case Law	388